

SLAVJAN.

Časnik slovstven i uzajemen za Slavjane književne i prosvětljene.

Vreduje i na světlo dava Matija Majar v Celovcě (Klagenfurt).

Číslo 5.

Izhadja desetput v letě po jednoj céloj listině i velja s poštninoj 3 florinte ali 2 rublja.

1874.

Письмо уредничтву изъ Чехиі.

(По русски.)

Милостивый Государь!

Съ великимъ благодареніемъ я получилъ и принялъ присланные мнѣ вами письмо, книгу и Вашего „Славяна“ изъ прошедшаго года. Съ великимъ удовольствіемъ я прочелъ, какъ то и нѣкоторыя статьи изъ этѣхъ, которыя стремятся къ большему разширенію и укреплению славянскаго духа между раздѣленными народами славянскими. И перечитывая ихъ я чувствовалъ, какъ будто бы меня овѣялъ свѣжій вѣтерокъ, такъ я обрадовался вашей искренной любви къ славянству. Ибо какъ и по видимому кажется, что идея славянства проникла уже вездѣ, то въ естественной жизни является дѣло иначе: въ теоріи никто не отваживается говорить противъ ней, но въ практической жизни есть люди, которые не знаютъ или дѣйствительно или притворно, что собственно такое „славянство“ и чего съ нимъ сдѣлать, какимъ образомъ въ немъ успѣть и т. д. Такіе люди при одномъ словѣ „славянство“ уже улыбаются, какъ будто бы говорили съ дуракомъ или съ пустомелей. И къ сожалѣнію между нами Чехами, среди которыхъ эта мысль такъ сказать напередъ возникла, наиболѣе такихъ людей, у которыхъ славянская узаимность „побѣжденной точкой зрѣнія“ и въ ихъ глазахъ каждый человекъ смѣшенъ, который бы еще хотѣлъ объ ней говорить. И такъ по этому обращаются глаза всѣхъ — жаль Богу не мно-

гихъ — искренныхъ Славянъ съ радостью вездѣ за границу, обявится ли тамъ слово или лице стремящееся въ пользу великой идеи нашей. По среди одного народа чешскаго найдется немного людей (и то между классами образованнѣйшими) которые бы занимались славянствомъ — свѣдѣтельство того мой край (Младо-Болеславскій) гдѣ и — какъ уже сказано — самые образованнѣйшіе люди едва ли знаютъ слово „Славянинъ, славянство“ далѣе они объ этомъ не заботятся. Насъ искренныхъ и увѣренныхъ Славянъ досюда — четверо, три профессора въ Молодой Болеслави и я. Мы имѣемъ попеченіе о практическомъ произведеніи славянской взаимности тѣмъ, что мы учимся славянскимъ языкамъ, напередъ конечно русскому, и между собой мы теперь не говоримъ и въ чужемъ обществѣ, какъ только по русски. Вотъ по чему я пишу вамъ здѣсь по русски, это для убѣжденія васъ въ томъ, куда я успѣлъ въ изученію этаго великолѣпнаго и изящаго языка. Большихъ затрудненій сдѣлаетъ намъ только неправильное удареніе этаго языка, остальное не было бы такъ трудно. — Одинъ изъ нашей „славянской семьи“ какъ мы себя называемъ и подъ которымъ именемъ мы во всемъ городѣ слышемъ г. Осипъ Викентѣвичъ Пичъ усердствуется очень дѣлать славянскимъ въ историческомъ отношеніи: у него въ рукописѣ исторія Дальмаціи до первой половины 14. вѣка; исторія раздѣленія Польши и теперь онъ пишетъ исторію (политическую и литературную) Словаковъ; ради чего онъ въ прошедшемъ году путешествовалъ съ своимъ товарищемъ Иваномъ Ивановичемъ Кристофкомъ, также изъ нашей „славянской семьи“ по словенскихъ областяхъ Угорске. Исторія онаго будетъ, какъ я изъ нѣкоторыхъ отрывковъ рукописи мною прочтенныхъ знаю, сочиненіемъ отѣннымъ и я обращаю Ваше вниманіе на нее; она выйдетъ въ Сборникѣ, который издаетъ Славянскій комитетъ въ Петербургѣ. Вы вѣроятно знаете объ этомъ литературномъ предпріятіи; какъ мнѣ кажется, ни два года тому назадъ, что упомянутый комитетъ приглашалъ публичными призывами во всѣхъ славянскихъ газетахъ писателей всѣхъ славянскихъ народовъ и нарѣчій посылать

ему статьи въ которомъ либо славянскомъ языкѣ, что бы ихъ напечатать въ подлинникѣ въ приготавливаемомъ къ изданію „Сборникѣ.“ И сочиненіе Пичево будетъ первою книгою, которая тамъ выйдеть. Мнѣ надо еще замѣтить, что статья эта написанна по русски авторомъ, а именно уже въ концептѣ, друго Пичъ говоритъ и пишетъ совершенно правильно, такъ что онъ утомляетъ и рожденныхъ Русскихъ. На авось я вамъ долгимъ письмомъ своимъ уже наскучаю, извините искренному славянскому чувству, которое хотѣло открыть сердце души равной и одной мысли и одного намѣренія.

Прочитавъ ваши статьи я желаю познакомиться съ вашимъ „Узаемнымъ правописомъ славянскимъ“ и прошу у васъ его мнѣ отослания.

Осипъ Дюрихъ
Чехъ.

Добро намъ дошли, господіне дописниче! ступите, брат Чехъ в коло братьевъ Славянъ! Радостно смо предстојече писмо спрјелі і смо сі почитали за пријетну должностъ приобчті га книжевнимъ читателямъ „Славјана.“ Писмо то је љубопитно уже по подобјѣ својей; пише Чехъ из Чешске — в узајемен наш часникъ „Славјан“ в Словеніју — і то по руски; обсег листа је очень долежитъ особито кдѣ се пита: „что с славјанствомъ сдѣлати і какимъ образомъ в њемъ успѣти?“ Что је намъ даклѣ сдѣлати? Слѣдече:

Не іменујмо нікогда славјанство али Славјане погерднімі і подозрѣтельнімі іменами, како то чинівају противнікі наши, него мѣсто погерднихъ і подозрѣтельныхъ поіменованј служимо се честнихъ і пресно славјанскихъ, на примѣр мѣсто: Slavismus, Panславизмъ употребујмо слобо честно: Славјанство; мѣсто: Panславистъ речимо: узајемен али искрен Славјан али пан (то је господін) Славјан; мѣсто Slavjanofil речимо родољуб али властенецъ славјанскі. Далѣје:

Когдаколи говоримо, пишемо али дѣламо за славјанство, ізрично, прилѣжно і точно разлікујмо славјанску народност од політике. Ако говореч али пишучъ народност од політике належито разлікујемо, се предъ нашими очми удивительно разјасне все задеве народне і політичне і то тако јасно, да

знамо просудити задеве народности і політике болше основно, него смо се самі надѣјали.

Ако би пако напротів помѣшали народност і політику, би зашли в блудище (Labyrinth), из ктерога ні спасителнога изхода. Ми би били подобни чловѣку, ктері би скушал новине і кнѣге списовати і літературу подпірати тѣм, да би почел острым мечем і бриткою сабљој околo себе махати — али, да би скушал в кервавој војнѣ војевати списователским пером і пересним ножичком. І нај ученѣјшим мужам і цѣлим племенам се чудно помѣшају понјатја (Begriffe) када се помѣша словство али узајемност с политикој; на примѣр једен велеучени по цѣлом славјанствѣ славнознани списовател је списал учену кнѣгу граматикалну очень изверстно, на несречу се му је подкрадла политика мед правља граматикална і то је њему ученому списователју појмове тако помѣшало, да је проті концу кнѣге чудну і совсѣм неправдиву мисел написал: „ако би хотѣли упелјати цѣрилицу градњанску за обче-славјански алфавет — би се морало много, много керви проліти.“ Warum nicht gar! Није в том не слова истинога!

В истинѣ се упелје цѣрилица за обче славјански алфавет на слѣдечи прелегки і једнодухи способ і начин: списовател положи пред се бумагу (papier), приме за списователско перо, помочи га в чернило (tinte) і почне конечно списовати, разумі се само по себѣ, да при том дѣлѣ ні потреба проліјати керви; далѣје

ако хоче списовател славјански списати нѣчто само за људи својега племена: он пиши чисто в досадајном наречјі, правописѣ і алфаветѣ;

ако напротів намѣрава списовател нѣчто особито изверстнога написати за все Славјане заједно, стејне:

онда пиши он по руски, ако зна, і ако хоче,

ако не зна али, ако се му не слѣуби писати по руски; онда пиши он в својем наречјі чисто како до сада — па цѣрилицој градњанској, али

ако хоче писати јешче ученѣје, пиши он в својем наречјі — цѣрилицој і језиком узајемним.

То је все. Керві никако ні потреба при том пролі-
јати, ніті черніло се не смѣ вліти на пописану бумагу.

Не мѣшајмо народност с політикој ніті узајемност
словствену (літературну) с узајемношћу політичној; него
говорімо і пишемо од сваке по себѣ.

Поздрав Славјану.

(Надальеванје.)

Долетіла опет наша Віла
усред града нашега Целовца,
долетіла пак је усклікнула,
народ славскі опет дозівала,
да му каже, куд' је путовала
і како је свуд' примљена біла,
пак је нѣму 'вако беседіла:
„Ој народе, ој мој мілі роде!
„од како сам од тебе отішла,
„все сам своје сестре походіла
„і казала, што се овдѣ раді.
„Всака ме је радостно приміла,
„что су једном вече дочекале,
„да се сложі вес славјанскі народ,
„цірліцу пісмо всі да приме,
„као пісмо всеславјанско старо,
„јер је оно по нај боље средство
„за велику і такову слогу.
„Особіто ческа і моравска
„обе сестре мене загерліле,
„што сем нѣма весел глас донела,
„којі 'че јім желју ізпуніті,
„да се једном всі Славјані споје,
„апостоле славјанске обљубе,
„да годішњу славу всі прославе;
„само једна і то Польска Віла
„узбуніла се на разговор мој! —
„пак се затім јако заплакала

„і за дуго ніје говорила;
„док је нісам запитала својскі:
„Зашто само она једна плаче,
„кад' се друге сестре радовале,
„од радости все су ме љубиле?
„На то она мені одговара“:
„„Ја сад плачем од радости вел'ке,
„што Славјани желе красну слогу
„і што желе пісмо цїрїлицу
„старо пісмо баш право славјанско
„і што желе обновити љубов
„светим нашим апостолом славским,
„к'о што наша братја „Тїгодніка“
„Познанскога онога уреда, —
„зажелїше апостолом нашим
„светом Цїрїлу і брату Методїју
„у Крушвиці над језером Топљем
„са црквицој спомѣни подїгнути,
„і зато се ја верло радујем:
„ал уједно плачем од жалості,
„како 'чу ја својим Пољацима
„їзјавити ову радост обчу,
„радост вел'ку целого славјанства,
„кад' знам, како оні жале горко,
„што је Пољска тако поцепана.
„Храбро су Пољакі војевали
„па за пољске јаде нікт' не мари!““
„На то сам ньој ја одговорила:
„Храбро су Пољакі војевали
„за народе тудје по Европѣ,
„па за пољске јаде нікт' не мари;
„ні Пољакам спасенја в тудїна!
„нај Пољакі ступе мед Славјане,
„мед Славјане своје прїстне брате:
„всака птица својму јату иде;
„нај зачувају латїну своју,
„нај пак і цїрїлицу да спрїме:
„буд' цїрїлица нам знаком слоге,

„слоге і взаємності славјанске! —
„На то ме је сестра пољубила,
„захвалила на мојему труду
„і мені је тако обечала:
„да 'че она народу својему
„ізказати желју всеслајянства
„і да 'че јім просладиті вољу,
„да і оні у то коло ступе.
„І со тім сам ја все ізвершила,
„што мі је на серцу лежало;
„пак сад' с Богом док се не відімо
„желечі вам добар успјех к дјелу:
„цірілицој к всеславјанској сречи.“

Царевич
Серб.

О СЛѢДАХ ПРАСЛАВЈАН.

(Надаљевање.)

47. Бѣлорусі су также обдержали до нашега времена обичај разликовати се іменем „Бѣлімі Русами“ од чернцев, мед којімі су пребивали в Индіји, імено живечи в западној часті гродненске губерніје поју до нашега времена јако памѣтїгдну народну пѣсен, в којеј се самі оченъ прилѣжно разликују од чернцев. Наводімо пѣсен овдѣ нај пред точно в ізвірном наречїи і онда в славјаншчинѣ узаємној.

В ізвірном наречїи:

Бјѣлъ молодзѣць сјѣно коситъ,
млода удова јѣсьци носитъ,
нѣсла нѣсла нѣдонѣсла,
сјѣла собјѣ й зопочила,
сјѣла собјѣ й зопочила,
бјѣла сына породзила,
породзиуши й окупала
й окупауши уповила
й уповивши ховорила:
„О муой сыну бѣлюсѣньки,
„муой Дунаю быструсѣньки,
„ой чи цѣбѣ утоници,

„ой чи цѣбѣ й годоваци,
„И утопиуши одъ Бога хрызъхъ,
„подуючи одъ людзѣй смјѣхъ.“
Чуѣ тоѣ бѣлѣ молодзѣцъ,
кинуу косу у покосу,
самъ поскочу до удовоньки:
„Чи ты, удово, ошалѣла,
„чи розуму мало мѣла?
„И насъ matka годовала
„и поцѣхи дожидала:
„и мы будзѣмъ годоваци
„и поцѣхи дожидаци!“⁴⁸⁾

По узајемно славјански.

Бѣл младенеч сено косі,
млада удова јесті носі,
несла, несла не донесла,
вседла се і одпочіла,
вседла се і одпочіла,
бѣла сіна породіла,
породивши окунала,
ј' окунавши уповіла,
ј' уповивши говоріла:
„О мој сину нѣжно бѣлі,
„о мој Дунају берзо бистрі,
„ал је тебе утопіті,
„ал је тебе изредіті;
„утопіті од Бога грѣхъ,
„оддојіті од лудіј смѣхъ.“
Чује тото бѣл младенеч,
верже косу в купу сена,
сам поскочі та к удовѣ:
„Ал, вдово! сі знорѣла,
„ал разума мало мѣла?
„І нај' маті изреділа
„і потѣхе дочекала:
„і ми два сі изредіва
„і потѣхе дочекава!“

Приметба. Да је та руска пѣсен стародавна, се уже із тога віді, јер се најду в њеј три слова стојеча в старославјанском, в рушчинѣ в обче застараном њ. падѣ једнотном (sing. vocativ): сыну, Дунаю і удово! — В преводѣ узајемном стојі также

⁴⁸⁾ А. Киркора: Этногр. сборникъ. 3, 95. 96.

те старославјанскі Б. пад једнотні і онда јешче слѣдечи двојник (dual): Ми два изредива і потѣхе дочекава мѣсто: будемо годовати і дочакати.

Та пѣсен прилѣжно разликује људи бѣле од черних говореч: Бѣл младенеч сено косі — бѣл младенеч к удовѣ поскочи — удова бѣла сина породила — то каже, да се је та пѣсен сложила онда, када су прародителі Русов живели меѢ чернцами, то је в Индіји али не долго по нѣх изселеванји из Индіје по тому, что било би јамачно несмісельно таку нѣсен слагати і в нѣј повдарјати і важно опетовати о бѣлом младенчи, о бѣлом дѣтетѣ, када би тамо не било чернцев.

48. Хорвати і Серби су јешче в 10. столѣтји по Христѣ звали се бѣлімі Хорватами,⁴⁹⁾ своју дежелу лежечу северно од карпатских гор бѣлој Хорватској⁵⁰⁾ і Серби бѣлімі Сербамі.¹⁾ То доказује, да су прародителі Сербов і Хорватов в индічкој прадомовинѣ на јужном подножји горовја Гималајскога пребивали близо индічких чернцев і да су се тамо од нѣх разликовали зовучи се бѣлімі Хорватами і бѣлімі Сербамі і та стара из Индіје извирајуча навада се је у нѣх тако черство укореишила, да су і в Европѣ се прилѣжно одликовали од чернцев, аколи тога в Европѣ ни веч трѣбало.

49. Словенци се также спомѣњају і то јако живахно пребивајучих в Индіји дивокіх људожрутов чернцев; ктері су по грозитанској својеј дивокости, своје болнике али постаране људи клали, лекли і јако пси жерлі²⁾. Словенци приповѣдују о нѣх, да живе нѣкдѣ за морьем, да су то чернци заморци пслајнарѣи. Пслајнарѣами зову јих дље тога, јербо по несеје жеру људско месо.

Должно овдѣ јешче слѣдеча приставити: Рускому људству значі: слово черное нѣкогда слово грубо, дивоко, на примѣр: проговорити нѣкому черно слово, значі проговорити слово грубо, обидно, подобно грубим словам грубих дивокіх индічких чернцев. — Серби говоре о маловрѣдних і злочестих људји: Черн јим образ пред Богом истиним;³⁾ тѣм хочеју речі: стали они пред Богом, како маловрѣдни, злочести і дивокі чернци индічки.

50. Который городъ городамъ мати?

(Јерусалимъ) городъ городамъ мати.

Извирно се јамачно ни рекло в тој народној руској пѣсни: Јерусалим город, ниті Јордан рѣка по тому не, что славјанскі народ нікогда ні становал ниті в Јерусалиму ниті на Јордан-

⁴⁹⁾ Konst. Porph. caput 30 pag. 144. — ⁵⁰⁾ Konst. Porph. c. 31 pag. 148. — ¹⁾ Konst. Porph. c. 32 pag. 152. — ²⁾ Геродот 3, 38. 99. 100. Страбо 710. Плин. 6, 19. (22). — ³⁾ Вук Стеф. Караджич: Српске народне пјесме II. стр. 1, редка 25. 26. Русская Бесѣда 1857. 4 Смѣсь 126.

рѣкѣ; даљје извѣрна пѣсен висока је сложена пред 2000 лѣтамі пред Христом: онда ни обстојало јешче главно јудовско мѣсто Јерусалим і по народу јудовском ни било онда нити духа нити слуша, немогуче је, да бису Славјани велічали в славној својој пѣсни прастарој необстојечі град Јерусалим главним градом славјанским і Јордан-рѣку, рѣкој главној славјанској. То је јасно, да име Јерусалим извѣрно ни стало в тој руској народној пѣсни него, да је устављено в христјанској добѣ: па то се точно доказати не може, ктері город се је извѣрно велічал городам маті; вѣроподобно је та редка пѣсни извѣрно гласіла: Масака город городам маті. —

О времені Александра Мак. се спомѣња в індічкој покрајинѣ Пентшабѣ велико мѣсто Масака,⁴⁾ ктеро је било мѣсто главно, столічно і сіделно в дежелѣ Масаканов. То мѣсто должно било существовати уже давно, давно пред временем Александра Мак. јербо је то име всѣгда било і је јешче в нашеј добѣ Славјанам необічајно славно. Очень памѣтно годно је то, да се в славјанској згодинѣ јаве три мѣста вса три главна, столічна і сіделна мѣста с славним стародавним іменем Масака. Перва Масака, велико, главно столічно і владно мѣсто в індічком Пентшабѣ, друга Масака опет велико, главно, столічно і владно мѣсто в дежелѣ тако іменованих Бѣлих Асірјан (Славјан) који су то своје мѣсто управо по славјанском обічајі велічали насловом Масака, мѣстам маті (urb um mater); третја Масака также велико, главно столічно і владно мѣсто в Русіји; по санскритскі Масака, по славјанскі; Масака алі Москва, ктера се также веліча Масака мѣстам маті, алі: Матушка Масака. Семо спада пословица: „Матушка Москва, бѣлокаменная, златоглавая, хлѣбосольная, православная, словоохотливая.“⁵⁾

51. Чехам се је также охранил стародавни славјанскі обічај, да іменују і велічају своје главно мѣсто матушкој говоречі: Матушка Прага.

52. Которое море морямъ мати?
Окіянъ море морямъ мати.

Слово: окіян, словоізшито окојна, ні слово геленско, него негеленско, оно значі мокроту, ктеру су іменовали в давновекості Негелени океамен, подразумі окојна, по геленскі: trophen metera (Nährmutter, окојна, кормілица, гојительница, редница) і із тога слова су сі направілі Гелени свој: океанос. Тако приповѣдује не нѣки

⁴⁾ Арріан Инд. 1. Поход Алек. Мак. 4, 23. 26. — ⁵⁾ Пословицы русскаго народа. В. Даль стр. 345.

занешен Славјан, него в славјанствѣ сцѣла неједнострані, веле-учені і марлїві згодовінар старогеленскі Діодор Сікулскі, он пише: „Прішовѣдује се, да су мокроту іменовалі Негелені океашен = trophen metega (окојна) і да су істі помѣн нѣктері Гелені подложілі і океал - морю.“⁶⁾ Слѣдетвенно је слово окіјан негеленско і помѣні океашен = окојна і істі Негелені, ктері су іменовалі мокроту окојној, океашен = trophen metega су білі недвојбено Славјані; то свѣдочі уже слово: окојна.

Руско лудство спомѣнја в својіх народніх пѣснах, прішовѣдках і заговорах разна морья: морье черно, каспійско, архіпелагско і балтїчко і кромѣ всѣх тѣх морь јешче оно славно, нај знаменитѣјше окіјан морье, ктеро је морьям маті. Под іменем окіјан морья се не подразумѣва ніті морье черно, ніті каспійско іменовано по народно рускі: хвалінско, ніті архіпелагско, по народно рускі бѣломорье, ніті балтїчко, по народно рускі алатір = морье, то је янтар - морье (Bernstein - Meer). Под іменем окіјан морья се не може подразумѣвати ніті северно ледено морье. О северном леденом морю нісу нічеса вѣділі до 14. столѣтја по Хрїстѣ ніті кнїжевні Русі, толіко менѣје просто руско лудство. Что учені Русі онога времена о северном леденом морю знају чуднога пріповѣдовати, су саме басні і праздне бажке, ктере свѣдоче само, да руско лудство о северном леденом морю ні вѣдело нічеса вельва-нога і подстатнога і да га ні іменовало, славнім іменем окіјан морье. Изверстно пише о том Н. И. Надеждинъ⁷⁾: . . . „окіянъ-море уже явственно отличается отъ двухъ раздѣльныхъ морей, изъ которыхъ первое очевидно есть пынѣйшее Каспійское, которое и до сихъ поръ въ народѣ называется Хвалынскимъ, второе же не менѣе очевидно означаетъ Черно море, въ его связи со всѣмъ водообъемомъ Средиземнаго моря . . . до Архипелага, который на народномъ языкѣ русскомъ, извѣстенъ и теперь подъ именемъ Бѣлаго моря, или сокращено — Бѣломоря.“ — Окіјан морье также ніје ніті балтїчко (алатір - морье), ніті северно ледено морье. — „Тѣмъ замѣчательнѣе, что и тогда въ народномъ русскомъ сознаниі все еще оставался старинный смутный призракъ окіянъ-моря, въ которомъ прояснилось только то, что это ни Черное ни Каспійское, что это, само по себѣ, особъ-море, находящеся гдѣто, Богъ вѣсть гдѣ, за межей матушки сватой Руси, по направленію впрочемъ не иному, какъ юговосточному, куда вообще склоняются всѣ наши самодревнѣйшія первобытнѣйшія возмннанія . . . .“

⁶⁾ Діодор 1, 12. — ⁷⁾ Н. И. Надеждинъ; Русская Бесѣда 1857. III. Смѣсь 11. —

Pobožne pèsni.

2. Adventna.

Iz Devina na Krasě.

Tam stoji lepo pole
lepo pole žehnano, ¹⁾
po poli leži stezica
stezičica uhlažena.

Po stezici ide anjeu,
lepi anjeu Gabriel,
v rokah mi nosi rože, ²⁾
lepe rože lilije.

Marija rožice podušala,
je občutila Ježuša!
Oj sveta mati božja,
devica izvolana. ³⁾

Počutila je Ježuša
v svojmu lubmu serčici.
Oj sveta mati božja,
devica izvolana.

Prelepo ha je nosila
celih mesecov devet.
Oj sveta mati božja,
devica izvolana.

Prelepo ha je rodila
na božičen svet večer.
Oj sveta mati božja,
devica izvolana.

K obrezovanji ha je poslala
na novega leta dan.
Oj sveta mati božja,
devica izvolana.

V tempel ha je darovala
na sveti dan na svečnico.
Oj sveta mati božja,
devica izvolana.

Bohu ha je perporočila
ano nebeškim anhelcam.
Oj sveta mati božja,
devica izvolana.

¹⁾ něm. gesegnet, blagoslovljena. — ²⁾ cvětlice. — ³⁾ izvoljena.

3. Adventna.

Iz Benatskoga.

Marija rožice brala
lepe rožice nahelne. ¹⁾

Ježušu jih shranjavala,
lep pušlec ²⁾ napravljala.

K nji je peršu anhel,
oj lepi anhel Gabriel.

Anhel pernese rožico,
ki tako lepo diši.

Marija dihnila rožico,
je znosila Ježuša.

Prav lepo ha je nosila
celih mesecev devet.

To noć ha je rodila
to noć to sveto noć.

V tempel ha je nosila
ta dan na svećnico.

K nji so prišli Judi,
Judi hudi neverniki.

So Mariji Ježuša vkradli,
prav deleč so ha pelali,

deleč na horo visoko,
hor na horo Kalvarjo,

na hori ga čaka brješa, ³⁾
oj brješa judovska,

za notre Ježuša djetei,
tok on ni vrjedan bru.

¹⁾ něm. Nelke, гвозdiki. — ²⁾ zvezčik cvétlic. — ³⁾ něm. Presse, klada. — ⁴⁾ vitlačili. — ⁵⁾ něm. gnädig, milostljiv.

Tako terdo so ga brejšali, ⁴⁾
da mu je tekla sveta kri.

Češčena bodi sveta kri,
od petih ranic si tekla ti,

od pet h ranic mojha Boha
mojha Boha in stvarnika. Amen.

V Vipavě se město těh posleđnjih
verstic tako-le poje:

nič družga ni ostalo,
ko sveta rešnja kri.

N č družega n ostalo,
ko sveto rješnje telo,

oj bodi hvaljeno,
nam tudi gnadljivo. ⁵⁾

4. Adventna.

Horvatska iz Šestin blizo Zagreba.

Zdrava budi o Marija
zdrava čedna, zdrava tiha:
*O presvetla zornica,
rožica vijolica.*

Vse ufanje i milošča
po tebi je na svjet došla: —

Zdrava budi! vërna mati
hotjela jesi postati: —

Mati čudna pres muškoga
prjela si spola Boga: —

Vseh angelov o kraljica
vseh ljudih si pomoćnica: —

Čuvarnica serca moga
daj da v strahu hvali Boga: —

Hvala budi otcu, sinu
i skupa Duhu svetomu: —

Knjiga.

Гусле Црногорске на свијет издао Филип Радичевич протодј. и учитељ Цетиньски. У Биограду 1872; в осминѣ 224 стран.

Извертна књига! Обсеже 32 красних черногорских народних пјесен јуначких доста обширних, које опјивају бојеванје Черногорцев

за народну свободу; нај старѣша измед нѣх опѣва бој лѣта 1687, нај новѣша бој лѣта 1862. Черногорске і в обче сербске јуначке пѣсни су все нѣшто изверстиѣјега і узвишенѣјега од ктерѣхколи пѣсен западнѣјачкѣх. Те пѣсни нѣсу бајечно изумљене алі змішљене, него, оне су по істинѣ опѣвані лѣтопис борбе Черногорцев за свободу, в нѣх се опішу вѣрно бојі, нѣх мѣсто, време і саме војујуче особе. Г. сбиратель і издатель тѣх пѣсни піше в предговорѣ совсем правдиво:

„У пјесмама овијем пјева се махом наша народна борба за слободу. Познато је, да је у Црногорским народним пјесмама више истине него појезије, зато могу оне служити и као историске цртице, јер су у њима вријеме, догодјај, и сама лица вјерно описана. Мени се чини да баш због тога ове пјесме имају много вриједности, јер је познато да се Црногорац непрестано борио са полумјесеком. И наш народ и свијет страни зна за ту борбу, али поједини бојеви и јунаци нијесу познати, а описао их није нико, само их једини народни пјевач опјевао.“

Љубитељам пѣсничтва, згодовіне, народопіса і науке славјанске усердно припоручімо ту кнѣгу. Г. спісователь нам ју је благоволіл подаріті уз слѣдече родољубно пісмо:

„Господине! Примио сам ваш цијењени лист „Славјан“ у којем видим, да сте попраћили напредованје умнога нашега развитка с утјехом, да се ова челична шака бораца просвјетљује, које нас до снаге и величине довести може.“

Шаљем вам један екземплар својега издања „Гусле Црногорске“ које пјевају народну борбу за слободу, које сам из народа скупио за сачувати многе историчне догадјаје, нека и у Корушкој наша братја Славјани виде крваве борбе, које за слободу учинисмо.

С поштованјем ваш

Филип Радичевич,

Цетинје.

протодјакон и учитель Цетински.“

Odgovor

na slovstvena pitanja „Slavjana“ poslал je g. Gašpar Križnik iz Motnika v Krajskoj:

Крѣс се кѣри при нас предвѣчер пред кресним днем, то је 24. јунија на високом хрибѣ, одкуда се види далеко по Sloveniji. Gromadu за крѣс наносе і направије пастирји, курит јим помагaju па также јини младики; когда зачне величastно гoretи, veselo заукају і запоју, zравно се і strelja, что се далеко odmeва, odглаша по du-bravѣ. V Motniku куре обично крѣс на двѣх хрибах на v-акom konci terga jednoga; izhodni хрибѣк се именује „за gradišam“, zahodni „на rigelnѣ“ то је, на хрибѣкѣ. Kогда glavni kresovi нај

bolje goré, zažgu posamni kmeti po njivah po škopnjaku, po puku, po otepu slame. Po hišah i hlevah se nastelje praprotom, izpod strehe se potekne kresničevje i ostane tamo dokleže samo ne opade. Občinstvo te večer ide gledat, kako se krési kure, med tēm su dekleta, dēvuške, po něku lěpu pēsen zapele, čto se je pako sada opustilo. (Škoda! Ali bi ne mogli nam poslati tako kresno pēsen?)

Zvězde se pri nas zovu: Rimska cesta ali mlěčni put, gostoževšice, šmarni križ, rinčice, veliki voz, pri velikom vozě je par konj, voje, voz i voznik z bičem; dalěje: sv. Katarine kolo, rimska palica, Kajn i Abelj, danica, ktera se i solnčna zvezda imenuje.

G. Križnik piše o jigrah, ktere se jigraju v Motnikě i v njegovoj okolici: Některe izmed njih su znane i v jinih stranah Slovenije na primer: jigra o pet perstah — sraka lěti nese korbičko pa dvě dekleti notre — slepu miš vjemati = muticati — Dudlati = skrivati se, v nebesa jiti = nebeslovati.

Některe jigre su samo za kratak čas, to je, za zabavu, takove navodi g. Križnik:

Jeden se nasloni, zatisne si oči i meži, někto iz okolo njega stojećih ga vdari dlanju — mežeči mora vganiti, kto ga je vdaril. Ako pogodi mora pogodjeni mežati, ako ne pogodi, mora sam ješče dalěje mežati, doklě ne pogodi.

Fucati: Dva jigravca, trije, četiri ali jih ješče več polože jeden klobuk pet ali šest stupinj od metališča, kdě stoječ metaju po redom krajcarje ali něki drugi denar na klobuk kdože verže na klobuk ali naj bližje klobuka, pobere krajcarje v klobuk, jih strese i jih verže na kvško; krajcarje, kteri padu tako, da imaju glavu naverh, pobere sebě, kteri imaju napis naverh, pa pusti, te verže, kteri je bil za njim naj bližji i tako napred. Ako je mnogo jigravcev ne dobé zadnji nekogda ničesa. Ako veržek ali krajcar po konci, na rez, stojí, govore: goré! i ga tresać ne smě pobrati, cěl veržek ne velja i mora ješče jedenkrat tresti i kvško vreči. —

Anca popo, věropodobno se je izvirno reklo: vsaci po pou, to je: vsaki po polo. Jeden vzame několiko reči, zern ali lešnjakov ali krajcarjev v pest jih preděva iz jedne pesti v drugu i reče tovaršu: Anca popo (vsaci po polo).

Stav, t kolko?

No reci! — Ako ugane i pogodi, koliko ima reči v pesti, jih, vzame, ako je rekel menje, jih vzame samo toliko, koliko je rekel, ako je rekel več, mora pak dodati; ako reče nič i uni ima něčo v pesti, dobi vse: na vzemi, da ne bude nič!

Některe jigre so za telesno vežbanje:

Bučele jet, jigra vjemati se. Otroci pokleknu jeden proti drugomu i mermraju: umi, umi, umi, mi, mi, mi. Potle zlete vjemati se, kteroga vjeme, mora mu pomagati druge vjemati i tako polovljeni su dolžni zmirom lovečim pomagati. —

Platno tkati = rukami vežbati se. Dva se vstúpita vštric, se primeta za ruke i deržeča se hodita goré i dolé po jispě; se proti sebě obračata i obernuvša ne izpustita se. Tako hodita, dokleže se ne naveličata.

Kozo spodbijati, vežbanje metajuč pogoditi. — Trirogati količek se s tremi nogami postavi na tle i jeden jigravec stoji na stražě pri kozě, blizo petnajst stupinj od koze stoje metalci, ki metaju palice v kozu, ako jeden spodbije kozu ju berzo opet postavi.

Jigra nravonaučna: Ne kradi:

Bučele krasti. Gospodar vzame pet ali več klinčkov, ktere imenuje bučele, jih poleg sebe dene i zaspí. Dva stražnika stražita, tat skrivaje príleze i bučele vkrade; stražnika letita za njm, ga vjemeta i gospodarju izročita, da ga tepe, — se vě jednom rahlo.

Vežbanje umetno:

Pesen.

Peter, Peter žakelj ¹⁾ šivou
hoj, hoj, hoj!
Kaj pa bodeš žakelj nucou? ²⁾ —
Prase kupu v žakelj smuknu, —
Kaj pa bodeš prase nucou? —
Mažo grabu, trage mazou. —
Kaj pa bodeš trage ³⁾ nucou? —
S tragam' bom kamnje vozu. —
Kaj pa boš kamnje nucou? —
S kamnja bodem turne zidou. —
Kaj pa boš turne nucou? —
V turne bom zvončike obesu. —
Kaj pa boš zvončike nucou? —
Z zvončkam' bom hudičke strašu. —

¹⁾ něm. Sack, vreča. ²⁾ něm. nützen, potřebovati. ³⁾ nosilo.

Zagadke.

Pri nas imamo volka, v hlev gre bez kože, iz hleva pa v koži pride. Kaj je to? — Kruh (hléb), kada se iz peči vzeme.

Pri nas imamo taku deklicu, kada v hišu pride, pri vseh oknah vun pogleda. Kaj je to? — Luč.

Listnica vredništva. G. J. V. v Z. Čisto ziato narodno, čto se poslali. Hvala lépa! G. O. K. L. v A. Číslo 3. smo drugič poslali. Cirilicu pišete izverstno. G. J. D. v M. Uzajemnu slovnícu smo Vam poslali. Tešimo se uže na česki dopis Vaš cirilicoj spisau.